

#LiantLaTroca a Sants

Conclusions del procés participatiu
per definir un projecte educatiu entre
persones adultes







Introducció

La construcció d'un projecte des de l'acció comunitària i la participació

La Troca: escola comunitària de formació permanent és un projecte que va néixer el 2015 i que aspira a esdevenir una escola pública, amb finançament municipal, i de gestió comunitària, que doni resposta a les necessitats formatives que joves i adultes tenim, i ens permeti aprendre a desenvolupar-nos com a persones autònomes i crítiques en tots els àmbits de les nostres vides.

Freire deia que en educació sempre responem a preguntes que ningú no ens ha fet, quan en realitat cal desenvolupar una pedagogia de la pregunta. Fent nostres aquestes paraules, abans d'obrir les portes de La Troca, hem organitzat un procés participatiu per acabar de definir el projecte. Ha estat un espai on el veïnat de Sants ha tingut la paraula, així com el seu teixit associatiu i els serveis i recursos municipals. De tots ells n'hem recollit la seva expertesa, necessitats i opinions i hem pogut enriquir el projecte i arrelar-lo al territori.

Per nosaltres, parlar de **comunitat** suposa atendre al conjunt i la interacció de quatre elements: població, demandes, recursos i un territori concret (en el nostre cas, els barris de Sants). En aquest sentit, entenem per projecte comunitari tot aquell projecte que, més enllà d'una orientació oberta i pública, tingui en compte els següents criteris i estratègies:

- **Treballar des de la comunitat.** La comunitat com a constructora de la realitat on viu. És a dir, assumir la comunitat com a punt de referència total en la intervenció, buscant l'articulació de tots els agents presents per tal que l'acció sigui transformadora (Marchionni, 2002).
- **Treballar amb la comunitat.** És a dir, partir de la premissa de la comunitat com a recurs, tot buscant les seves potencialitats, al temps que intentem facilitar la generació / mobilització de les seves demandes i/o propostes, en un equilibri constant entre la reivindicació i la resiliència (Marchionni, 2002).
- **Participació de la comunitat en el funcionament des del moment del disseny.** En el nostre cas, tenim la voluntat que la població a qui ens adrecem també sigui subjecte actiu del projecte, amb l'objectiu de promoure la cooperació entre totes les persones que en formin part, reforçant elements que facin grup i les posin en relació amb altres grups de l'entorn.
- **Comunitat com a líder dels seus propis processos** i, en conseqüència, figures tècniques / educatives com a facilitadores del procés (figures que hauran de garantir el protagonisme i els ritmes propis de la comunitat).

- **Accions que permetin generar vincles entre les persones diverses que cohabitin un territori**, així com generar sentiments de pertinença, de “formar part” d’aquest territori. Sols això facilitarà la corresponsabilitat, la participació i la col·lectivitat en front l’individualisme i la competitivitat imperant.

La Troca pren com a base els fonaments de l’acció comunitària:

- Millora de les condicions de vida, a través de l’educació i la formació però també a través de l’aprenentatge per a la participació ciutadana i de l’acció col·lectiva com a marcs generadors d’alternatives.
- Apoderament, no només a partir de la participació en totes les fases de l’acció, sinó com a objectiu final del procés educatiu que pretenem desplegar.
- Inclusió, amb la voluntat clara d’incorporar en tot el procés als col·lectius més vulnerables, també en la fase de disseny.

Les conclusions del procés participatiu que aquí presentem ens han servit per posar les bases d’un projecte que es vol construir, des de i amb, la participació comunitària. No només perquè creiem que aquesta és la millor forma de construir projectes que tinguin un impacte real i transformador, sinó també perquè entenem que el propi procés esdevé una eina educativa i transformadora, construint un escenari on tots els recursos de la comunitat es mobilitzen i interaccionen amb un objectiu comú.



2

Objectius del procés participatiu

1.1 Definir, conjuntament amb la ciutadania, les entitats, els agents socials del barri i l'Administració, els eixos bàsics que hauran de configurar *La Troca: escola comunitària de formació permanent*.



Quines competències són claus per a la vida com a individus i com a persones socials i crítiques?



Quines són les necessitats que es detecten en relació a aquestes competències? Quins recursos / institucions / entitats o col·lectius de caire educatiu o altres espais on compartir coneixement hi ha al barri que podrien assolir (en part o plenament) els objectius d'aquest espai?



Sobre quin model pedagògic es sustentaran les accions formatives o espais educatius?



Amb quins altres espais, entitats, serveis, etc. podem treballar en xarxa per donar resposta a les necessitats socioeducatives del territori?

1.2 Esdevenir, des de l'inici, un espai comunitari, entès com un espai de trobada i de reflexió, de construcció de coneixement i de generació d'interaccions i relacions socials.

3

Metodologia

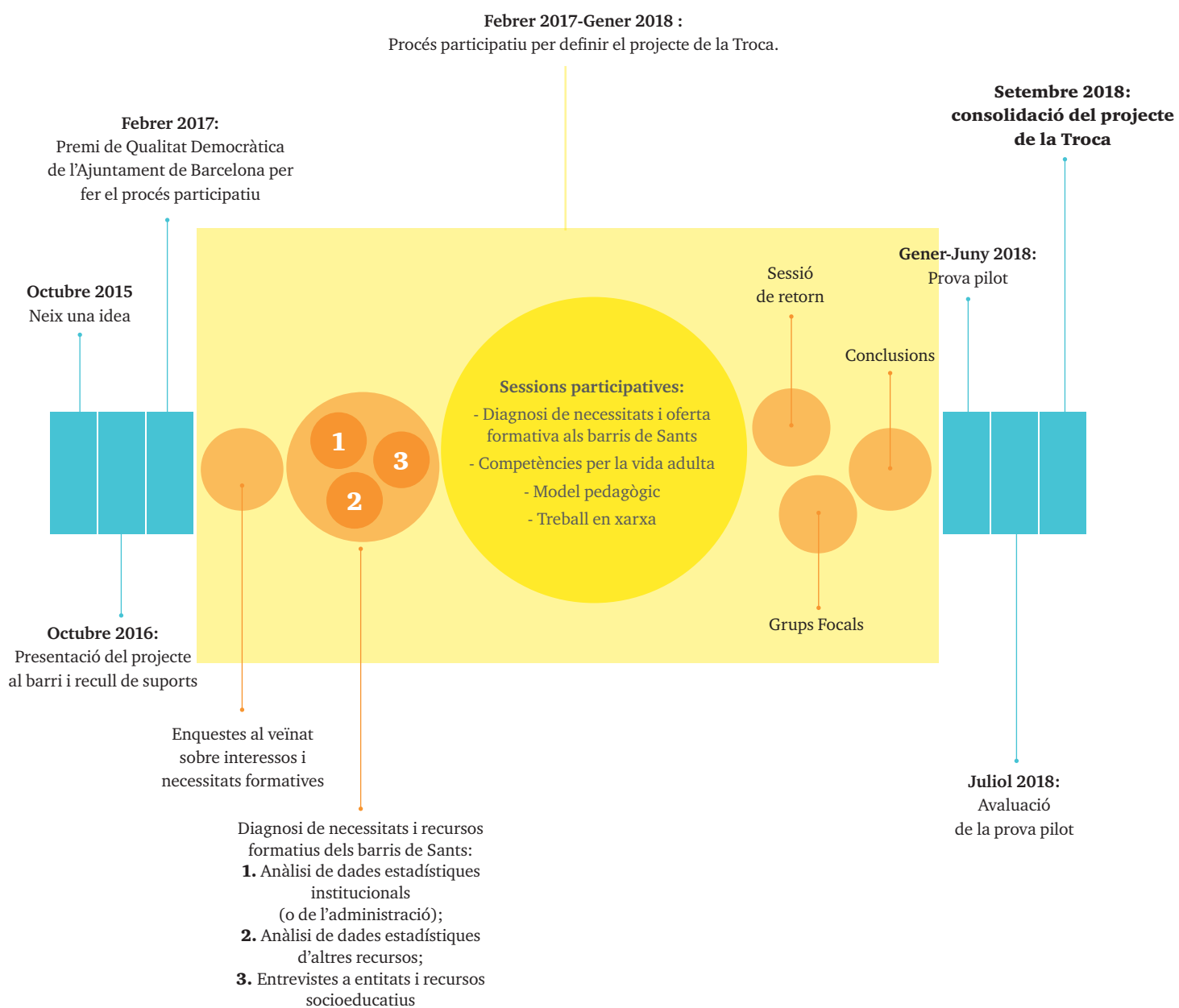
L'enfocament metodològic del procés participatiu ha integrat metodologies qualitatives, quantitatives i participatives, fent ús complementari de totes tres. Aquesta triangulació metodològica ha permès combinar un seguit de tècniques que, ben variades (però sempre amb una especial centralitat de les tècniques participatives), ha facilitat una recollida d'informació més fidedigna i completa.

A l'abril de 2017, vam començar la Diagnosi de les necessitats i l'oferta formativa dels barris de Sants, que hem donat per tancada el mes de desembre d'aquest mateix any, i que ha integrat la metodologia quantitativa -anàlisi de dades estadístiques, algunes públiques i d'altres facilitades per entitats i serveis concrets-; i la qualitativa, amb entrevistes a entitats i serveis socioeducatius del territori i enquestes al veïnat.

Finalment, al mes d'octubre el procés participatiu va tenir el moment de màxima obertura i participació, ja que vam celebrar les quatre **sessions participatives** sobre els 4 eixos principals del projecte -necessitats i oferta formativa; competències per a la vida adulta; model pedagògic; i treball en xarxa com a base del model de gestió-, acompanyades per una comissió de seguiment que va vetllar pel compliment dels objectius projectats i ens va fer retorn de les seves observacions. La sessió de retorn del procés participatiu va tenir lloc al novembre, on vam poder analitzar les conclusions extretes a les 4 jornades, així com recollir nous matisos i propostes.

Durant el mes de desembre hem realitzat els **grups focals** amb diferents col·lectius de persones estrangeres.

3.1. Fris cronològic de les accions desenvolupades



3.2. Buidat de les enquestes

A principis de 2017 vam crear la primera eina de recollida d'informació, una **enquesta** per recollir els principals interessos formatius, disponibilitats i motivacions envers el projecte, de les veïnes i veïns de Sants. A través de les xarxes social i en els actes socials més significatius dels barris de Sants, com la Festa Major, vam portar les enquestes i, a la vegada que fèiem difusió del projecte, demanàvem que les persones amb qui parlàvem les anessin omplint.

En total vam fer 439 enquestes i les principals motivacions formatives recollides són les següents:

- Salut bàsica, alimentació saludable i remeis naturals -- 79 (53,7%)
- Conèixer el barri i apropament a la història de Sants -- 62 (42,1%)
- Coneguem els nostres drets – 55 (37,4%)
- Informàtica i xarxes socials – 49 (33,3%)
- Consum conscient i responsable – 49 (33,3%)
- Nocions d'antropologia i sociologia – 49 (33,3%)
- Lectura crítica dels mitjans de comunicació – 48 (32,7%)
- Expressió artística i creativitat – 48 (32,7%)

Com veurem més endavant, les respostes de les enquestes coincideixen amb les competències destacades, durant la sessió participativa “competències per a la vida adulta”, com aquelles importants per una vida autònoma i crítica. Cal destacar que van més enllà de les estrictament acadèmiques, posant en valor altres habilitats i destreses.

[Es pot consultar el resultat de l'enquesta a l'Annex 1](#)

3.3. Diagnosi de les necessitats i l'oferta formativa dels barris de Sants

La formació de persones adultes és oferta per agents molt diversos, fet que dificulta poder dibuixar un mapa complet de la formació impartida; dels agents, centres i serveis que la duen a terme i del nombre de persones que hi participen. Per desenvolupar la diagnosi s'han seguit dues línies metodològiques: per a l'extracció de dades quantitatives, hem consultat principalment les dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona i en el seu defecte, fonts més concretes com la memòria del Servei d'Atenció a l'Immigrant, Emigrant i Refugiat (SAIER); l'Agència de Salut Pública i la Fundació Barcelona Formació Professional. Pel que fa a les dades de caràcter qualitatiu, la valoració dels recursos existents i les necessitats detectades als barris de Sants, les hem recollit mitjançant més de 30 entrevistes a agents socioeducatius clau del territori.

[Es pot trobar el resum d'aquest document a l'Annex 2 - Resum de la diagnosi](#)

3.4. Comissió de seguiment

Entre juny i setembre de 2017 vam crear la Comissió de seguiment amb l'objectiu d'assessorar i acompanyar al grup motor durant el procés participatiu, així com vetllar pel bon desenvolupament del procés pel que fa als seus objectius establerts.

La Comissió de seguiment va estar integrada per 14 persones. La proposta d'integrants la vam definir amb voluntat de crear un espai heterogeni, que pogués integrar la mirada de cada etapa i dels principals rols de la vida adulta, així com l'experiència en educació de persones adultes i en participació, els trets distintius del projecte.

Durant les sessions participatives vam comptar amb l'acompanyament de membres d'aquesta comissió, amb els que també vam fer una darrera trobada per recollir la seva valoració, aportacions i conclusions. Destaca una valoració molt positiva de les sessions participatives, que en paraules recollides de l'acta de valoració *"Han estat ben plantejades, diverses, permetien extreure la informació requerida i a la vegada eren útils a les persones assistents"*.

—
En l'annex 3 - Comissió de seguiment, es pot trobar més informació sobre la comissió de seguiment i el seu procés.



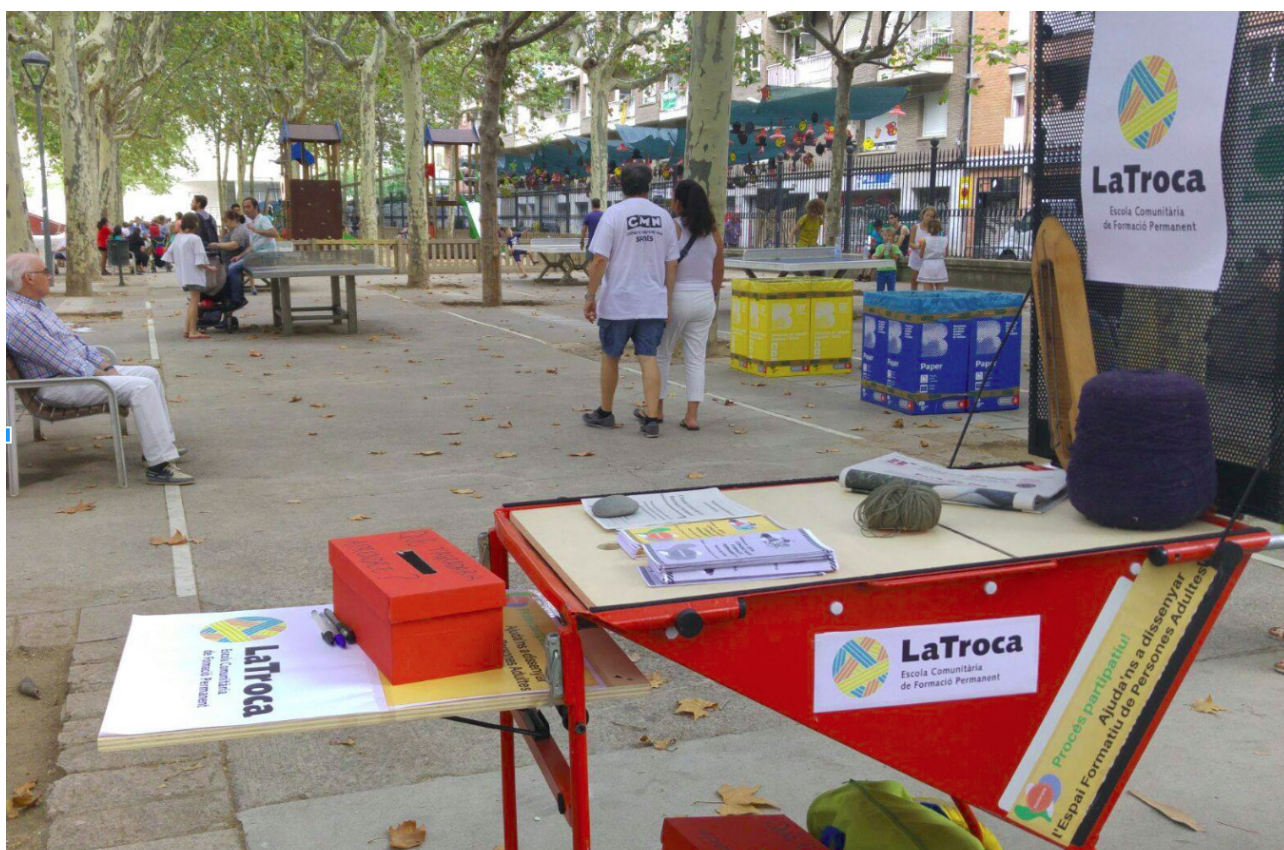
3.5. Sessions plenàries sobre els principals eixos del projecte

Durant els dies 28 i 29 de setembre i 6 i 7 d'octubre de 2017, estaven programades les jornades participatives del procés, en les que es convocava al veïnat i teixit social dels barris de Sants per tal que la seva veu acabés de donar forma al projecte. En motiu de la situació política viscuda durant aquesta tardor, vam decidir ajornar les sessions i traslladar-les als dies 25, 26, 27 i 28 d'octubre, per possibilitar que hi hagués més participació. Vam mantenir la sessió de retorn el 16 de novembre i totes les sessions es van realitzar a la Llei altat Santsenca, equipament recentment inaugurat www.lleialtat.cat

La programació de les sessions va ser la següent:

- 25/10/2017 a les 17h
Diagnosi de les necessitats i l'oferta de recursos formatiu ([Annex 4](#))
- 26/10/2017 a les 17h
Competències per la vida adulta ([Annex 5](#))
- 27/10/2017 a les 17h
Model pedagògic ([Annex 6](#))
- 28/10/2017 a les 10:30h
Treball en xarxa com a base pel model de gestió ([Annex 7](#))
- 16/11/2017 a les 18h
Sessió de retorn ([Annex 8](#))

En els respectius annexos es recull el desenvolupament i conclusions de cada sessió.



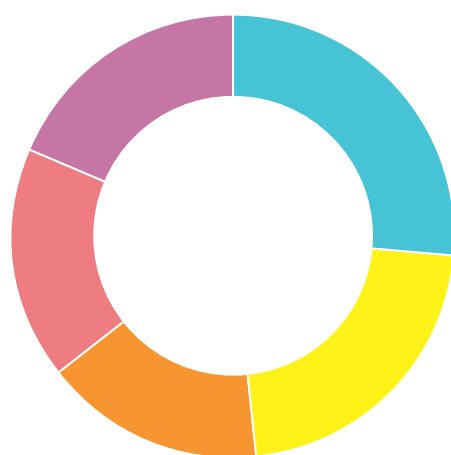
3.5.1. Participació en les sessions plenàries

La participació a les sessions ha estat molt elevada -169 assistències i 107 persones diferents-, malgrat els esdeveniments polítics de gran rellevància que s'estaven produint aquells dies; una participació que demostra l'interès que el projecte ha generat al barri.

Inicialment les sessions estaven pensades en cicles de 2 dies seguits, i un espai temporal de dues setmanes entre cada cicle, amb una sessió de retorn al cap d'un mes, però a pocs dies de la primera sessió aquest format es va haver de modificar. Tot i que diverses persones han expressat la dificultat per assistir 4 dies consecutius durant 3 hores a les jornades, fer-les seguides va marcar un fil conductor molt interessant i positiu pel propi procés.

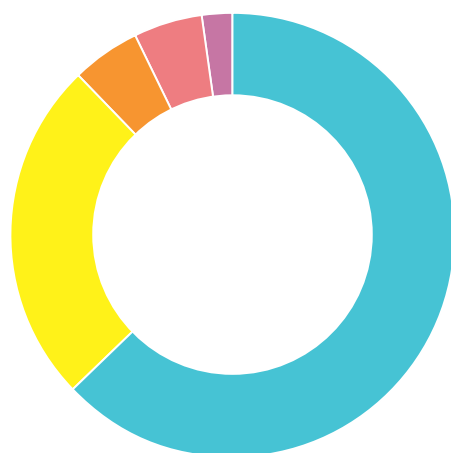
Les dues primeres sessions feien referència a la diagnosi de necessitats i les competències per a la vida adulta, i van ser les més concorregudes -45 i 37 persones respectivament-, dada que associem a dos motius: la participació en els primers dies acostuma a ser més elevada, i els temes tractats eren d'interès més ampli, tant pels veïns i veïnes com pels professionals que treballen al territori.

En la tercera sessió, amb 27 assistents, es treballava el model pedagògic del projecte. Va ser el mateix dia que es va proclamar la República, pel que l'assistència va ser molt elevada donada la situació. Cal destacar que la vessant pedagògica acostuma a despertar més interès entre les persones que treballen en l'àmbit educatiu, i aquest dia hi va haver més concurrència de professionals del sector.



Nombre de participants a cada sessió

- Primera sessió - *Diagnosi necessitats i recursos formatius* 45,27%
- Segona sessió - *Competències per la vida adulta* 37,22%
- Tercera sessió - *Model pedagògic* 27,16%
- Quarta sessió - *Treball en xarxa* 29,17%
- Sessió de retorn - 31,18%



Assistència de les participants

- Persones que assisteixen a una sessió 68,64%
- Persones que assisteixen a dues sessions 27,25%
- Persones que assisteixen a tres sessions 5,50%
- Persones que assisteixen a quatre sessions 5,50%
- Persones que assisteixen a cinc sessions 2,20%

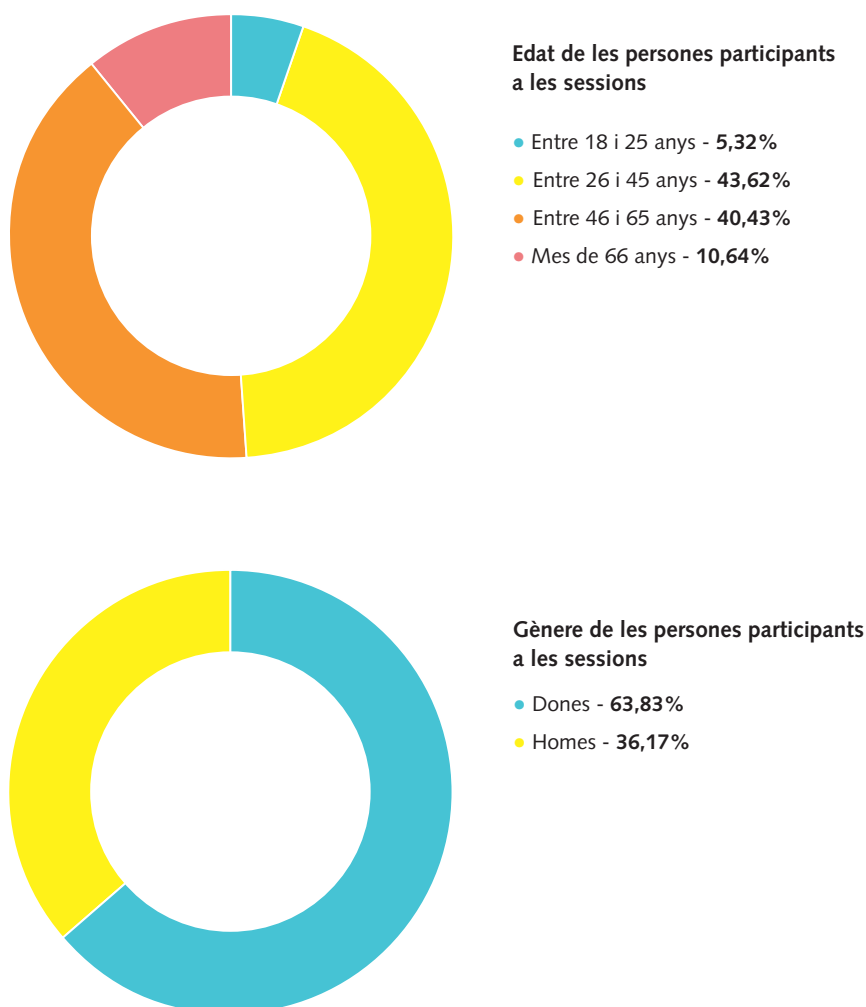
A la sessió de treball en xarxa hi van assistir 29 persones, la majoria d'elles vinculades a entitats i serveis del territori, a qui principalment anava dirigida la jornada.

Finalment, a la sessió de retorn van venir 31 persones, 13 de les quals no havien pogut assistir a cap dels eixos.

Pel que fa a les 4 sessions per treballar els eixos principals del projecte i a la sessió de retorn de les principals conclusions extretes en aquestes, hi ha hagut un total de 169 assistències, efectuades per 107 persones diferents que han participat a les sessions. La majoria de persones, casi un 69%, tant sols han assistit a una sessió i un 25% han assistit a dues sessions. 5 persones han assistit a 3 sessions i 5 més a 4 sessions, sent 2 les persones que han pogut venir a totes les sessions.

Altra vegada hem de concloure que es fa difícil poder assistir 4 dies seguits a sessions d'un procés participatiu, com ja hem dit abans, vam haver de canviar les dates per la situació política -les sessions estaven convocades la setmana abans i després del Referèndum-, però tot i així l'assistència a totes elles ha estat elevada i **107 persones diferents han posat el seu gra de sorra a la concreció del projecte.**

Pel que fa a l'edat de les persones participants, **més del 80% de les persones que han assistit a les sessions tenien una edat compresa entre els 26 i els 65 anys.** Un 10,65% de la participació ha estat de persones de més de 66 anys, i el col·lectiu de joves d'entre 18 i 25 anys ha estat el que menys ha participat, tant sols un 5,32% del total d'assistents a les sessions.



Aquestes dades posen en relleu **l'interès creixent per formar-se de les persones adultes de més de 26 anys**, possiblement vinculat al fet que la formació en aquesta etapa de la vida acostuma a quedar en segon pla. L'oferta formativa per joves és més àmplia i està més fomentada, principalment per aquelles persones amb estudis secundaris finalitzats, tot i que també hi ha diversos programes adreçats a joves que han abandonat els estudis. Aquest fet i l'interès preferent dels joves per formar-se en espais adreçats a la seva franja d'edat, creiem que han estat els motius pels quals hi ha hagut una baixa participació d'aquest col·lectiu a les sessions.

És important destacar que **la sessió de competències per a la vida adulta ha estat la que més interès ha despertat entre els joves**. Contrastant aquesta dada amb les entrevistes fetes a serveis i recursos adreçats a joves, podem recollir la necessitat de fer formacions encarades a la identificació de competències i tallers de construcció d'objectius formatius i laborals, per a persones d'entre 16 i 25 anys, així com espais de suport a l'estudi de formacions reglades.

En totes les sessions hi ha hagut una **presència predominant de les dones**. Aquesta dada no ens ve de nou, doncs en els espais formatius de persones adultes també hi ha més participació de dones que d'homes, així com entre el professorat dels diferents nivells del sistema educatiu. Cal destacar que l'índex d'atur és més elevat en dones que en homes, i el nivell d'estudis entre dones majors de 45 anys en nombres generals és més baix que el dels homes.

Pensar en formacions que també puguin ser atractives pels homes, així com en **tallers sobre altres masculinitats, i per treballar creences limitadores i estereotips**, així com la **introducció de la perspectiva transversal de gènere en totes les formacions**, és un dels reptes de la Troca.

3.6. Grups focals

Un dels objectius del procés participatiu era incloure de manera transversal una perspectiva intercultural, de gènere i interseccional per transformar els processos d'exclusió i potenciar el pensament crític i l'apoderament. En aquest sentit les sessions plenàries del procés participatiu han comptat amb una alta i diversa participació. Tot i així, hi ha hagut poca participació de persones migrades, col·lectiu que sovint ens costa interpel·lar perquè assisteixin a espais participatius. Hem organitzat els grups focals amb persones migrades i que viuen als barris de Sants per recollir les necessitats formatives que identifiquen, facilitant així el seu accés al projecte i reconeixent la seva capacitat per vertebrar propostes.

Mentre que durant el procés participatiu molta de la demanda no girava entorn les competències acadèmiques bàsiques, aquestes competències i la necessitat de teixir més xarxa socials, han estat les principals demandes durant les diferents trobades.

En l'annex 9 - Grups focals, es desenvolupen les sessions i conclusions d'aquests grups.

4

Conclusions del procés participatiu

Pel que fa a la **diagnosi de necessitats**, es ratifica la necessitat d'un projecte formatiu per persones adultes als barris de Sants, que programi formacions relatives a les competències necessàries per la vida adulta, però que també serveixi d'espai per la cohesió social del territori, sent un punt de trobada de persones amb diferents perfils.

En relació a aquests perfils, la **participació** en les sessions ha estat intergeneracional (tot i que amb menys participació del col·lectiu de joves, el qual compta amb una oferta formativa més àmplia); amb més predomini de dones que d'homes; però amb poca aflluència de persones migrades, aproximadament han assistit 10 persones migrades durant les 4 sessions participatives. Hem trobat poca representació dels col·lectius vulnerables (persones en situació d'atur de llarga durada; persones en situació administrativa irregular; persones en situació de dependència), i les persones que han assistit ho han fet, o bé acompanyades de professionals referents per elles, o bé per indicació d'algun recurs o servei pel qual estan ateses.

Lluny de ser un aspecte negatiu, aquest fet ens fa donar èmfasi a la necessitat de treballar la competències d'aprendre a participar, i de seguir arrelant-nos al territori, i poder-nos apropar a aquelles persones que necessiten més acompanyament per tal d'iniciar processos formatius.

En aquesta línia hem fet els grups focals. Mentre que durant el procés participatiu molta de la demanda no girava entorn a les competències acadèmiques bàsiques, aquests competències i la necessitat de teixir més xarxa socials, han estat les principals demandes durant aquestes trobades.

Podem afirmar que els resultats globals de la participació al procés participatiu -107 persones i 169 assistències durant les 4 sessions participatives i el retorn-, són molt motivadores i ens deixen entreveure la necessitat existent. D'aquestes persones, més del 67% ens ha conegut pel boca-orella, evidenciant l'arrelament de la Troca al territori.

4.1. Principals conclusions de cada sessió

4.1.1. Diagnosi de necessitats i recursos formatius

Si ens fixem en les principals conclusions de la sessió sobre "Diagnosi de necessitats i recursos formatius", vam recollir les següents:

Pel què fa a **mancances de l'oferta formativa** en relació amb les necessitats del territori, destaca el **poc coneixement** de les persones participants d'alguns serveis/recursos formatius, especialment de l'Escola de persones adultes de la Zona Franca i les **mancances en la difusió** de l'oferta formativa dels barris de Sants (es veu com un punt feble que molta de l'oferta només estigui a internet). Surt amb molta força la **necessitat de centralització de la informació** sobre l'oferta formativa adreçada a persones adultes i d'un **punt d'informació i orientació** similar a l'orientació que fan per als joves als Punts d'informació juvenil.

Altres aspectes analitzats com a dificultats o impediments a l'hora d'accedir a la formació van ser el **preu de les formacions** o el fet que l'oferta formativa (calendari, horaris o formats) **no estigui adaptada a la realitat de la vida adulta**, que ha de permetre la conciliació entre formació/feina/vida.

També va sortir la idea que molta de l'**oferta no és atractiva**, per ser massa acadèmica o amb poc component lúdic i de creixement personal. I es va recollir la **necessitat no coberta de formacions que donin eines per resoldre "problemes" o activitats de la vida**: drets, entendre contractes i nòmina, economia domèstica, lectura de factures, bricolatge, consum energètic...

Pel que fa a les **fortaleses** de l'oferta formativa detectada, destaca el reconeixement de l'existència de **nombrosos centres i serveis al territori que ofereixen activitats formatives** per a persones joves i adultes (més enllà de l'Escola de persones adultes) i una valoració molt positiva dels Centres Cívics, ja que compleixen algunes de les característiques que afavoreixen la participació.

En la sessió també es va parlar sobre aquells **aspectes** de les formacions o dels serveis/centres formatius **que afavoreixen que la gent hi participi i els valori**. Destaquen els següents:

- **Facilitat d'accés**: preu; ubicació cèntrica i/o ben comunicada; accessibilitat.
- **Flexibilitat de l'oferta**: horaris; calendari/durada del curs; matrícula viva.
- **Visibilitat i coneixement de l'oferta**: bona difusió del centre/oferta (a través de diferents mitjans).
- **Oferta formativa**: oferta àmplia i diversa (adreçada a població diversa), que respongui a les necessitats i interessos de les persones adultes, amb component lúdic i que fomenti l'autonomia de les persones participants. També es valoren les activitats puntuals/càpsules i la diversitat de metodologies.
- Importància del **treball en xarxa i de la coordinació** de les entitats/serveis del territori, de cara a millorar l'oferta i la seva difusió.

I, finalment van sortir propostes de necessitats formatives no cobertes als barris de Sants, així com motivacions d'aprenentatge:

- Informàtica bàsica
- Graduat en educació secundària (queixes al model existent)
- Punt de suport a l'Institut Obert de Catalunya (IOC)

- Creativitat, desenvolupament artístic
- Idiomes: anglès i alemany
- Bricolatge
- Economia domèstica
- Drets laborals
- Pràctica esportiva i/o ball - relacionada amb la salut (sorgeix la proposta de demanar col·laboració als centres esportius del territori que estan gestionats pel Secretariat d'entitats)
- Carnet de conduir
- Anàlisi de la política
- Conèixer els serveis públics
- Aprendre a fer tràmits
- Drets de ciutadania (participació a la ciutat)

4.1.2. Competències necessàries per a la vida adulta

Una de les principals idees de la sessió és que hi ha una **visió generalitzada que les competències acadèmiques bàsiques van més enllà dels aspectes purament acadèmics.**

Si en fixem en el tipus de competències, podem dir que entre les **competències acadèmiques** les més valorades són la **informàtica, els idiomes i l'economia domèstica**. Entre les **competències personals** destaquen tots aquells aspectes relacionats amb la **comunicació, la gestió de les emocions i la salut**, amb una gran presència també de l'expressió musical i artística. De les **competències socials** es valoren els aspectes relacionats amb el coneixement dels propis **drets**, el **coneixement de l'entorn, entendre els documents de la vida quotidiana** (factures, nòmines, etc.), **nocions d'història i política bàsica** i els **valors per la vida en societat** (col·laboració, cooperació, participació, sentit crític...). I pel que fa a les **competències tècniques**, hi ha un clar predomini de la **cuina i la costura**, seguides per les **eines gràfiques** (fotografia, imatge..) i pel **bricolatge bàsic**.

Cal destacar que tant sols hi ha hagut 3 targetes valorant les eines per la recerca de feina (currículum i formació específica en un àmbit), aspecte que pot estar relacionat amb el perfil de persones assistents, ja que la majoria no es troben en situació d'atur.

Si ens fixem en el reconeixement de les pròpies competències, podem dir que entre les **competències reconegudes com «Una cosa que sé fer...»**, hi predominen les **competències tècniques**, seguides de prop per les socials i les personals, amb una clara inferioritat de les competències acadèmiques bàsiques. Això pot estar relacionat amb el poc valor social que se li dona a aquestes competències un cop les tens adquirides.

En relació a les **competències reconegudes com «M'agradaria aprendre...»**, les **competències socials** són les més demandades, en segon terme les tècniques, i finalment les acadèmiques bàsiques i les personals queden en una posició molt similar.

Pel que fa a les **competències reconegudes com «Crec que la gent ha de saber (o saber fer)...»** les **competències socials** són les que tenen més pes, les personals i les acadèmiques bàsiques es troben en una posició molt similar, i finalment les tècniques són les menys apuntades.

Un aspecte molt interessant són les sinergies que han sorgit durant la sessió entre persones que volen formacions que altres persones s'ofereixen a facilitar. Pensem que aquestes sinergies són un aspecte a potenciar i una potencialitat del teixit social que hi ha al voltant de La Troca. Tant entre algunes parelles com en els grups de treball, s'ha posat en valor la creació d'una Xarxa d'Intercanvi de Coneixements.

4.1.3. Model pedagògic

Una de les principals conclusions a què s'arriba en la sessió que tracta aspectes pedagògics és que **cal una vinculació afectiva perquè hi hagi aprenentatge**.

Quan a les persones se'ls pregunta per aprenentatges que han estat significatius en les seves vides, moltes persones parlen sobre aprenentatges fets a la família o grup d'iguals.

L'aprenentatge és un **procés personal**, que l'ha de fer cadascú, on són molt importants els estímuls que rebem, l'**assaig-error** (que et deixin fer), l'aprendre fent, la proactivitat i l'**acompanyament**. Destaca la importància del sentit crític i de la reflexió al voltant del propi procés d'aprenentatge.

També surt la idea del **grup** com un agent important i que l'**aprenentatge en cercle o entre iguals**, a més de ser una estratègia molt interessant, pot servir per treballar temes com el suport mutu i les **competències personals i socials**. En aquest sentit, es posa èmfasi en què cal trencar la unidireccionalitat de l'aprenentatge i que el professorat ha de ser un/a guia que dóna eines.

Pel què fa als espais que afavoreixen l'aprenentatge, cal que existeixi un lloc de trobada, que no té per què ser l'aula o un lloc tancat.

També s'han definit bones pràctiques en relació a:

L'acollida que ha de fer un projecte educatiu

(Les podeu veure totes en l'[annex 6](#), però destaquen):

- Bon tracte: rebuda cordial i càlida, que les persones se sentin reconegudes i escoltades.
- Tenir en compte el què la persona ja sap i posar-ho en valor.
- Tenir en compte les expectatives, desitjos i necessitats.
- Fer un presentació personalitzada de la formació: reptes, motivació, objectius, calendari i planificació.
- Personalització de l'acollida: que no sigui freda o burocràtica (omplir fitxa o fer només una prova de nivell). Es poden fer entrevistes individuals per explicar l'interès/necessitat i conèixer la formació/institució.

L'acompanyament que necessiten les persones adultes:

- Reflexionar sobre el què s'està aprenent i posar en comú el què ha après cadascú. Dotar al grup de capacitat d'autoregular-se: saber on s'està del procés d'aprenentatge, per saber com millorar/continuar.
- Donar importància a totes les aportacions i sabers.
- Treball constant per encaixar les expectatives de cadascú.
- Tutoria virtual (feta per una persona real), a través de whatsapp, mails o comunitat virtual. Es veu molt important el Feed-back permanent, sobretot amb qui té més dificultats.
- Tutories individuals de procés.
- Crear "equips" o grups de companys, amb qui poder compartir neguits, parlar, dubtes...
- Guia per ampliar coneixements, amb llocs on trobar informació: biblioteca, xerrades, entitats o autors referents...
- Optimitzar el temps: objectius per a tots els participants.

L'avaluació:

- És valora molt important la reflexió personal sobre el propi aprenentatge i l'autoavaluació
- Coavaluació (avaluació entre iguals)
- No fer avaluació quantitativa sinó com a millora d'un procés d'aprenentatge
- Ens ha de permetre evidenciar si hem aconseguit els objectius que es volien assolir
- Avaluació de diferents aspectes: de l'aprenentatge, de la participació, del compromís...
- Feedback constant al llarg del procés formatiu.
- L'avaluació ha de facilitar la regulació del propi aprenentatge i hi ha d'haver un retorn
- Cal avaluar tot el projecte: el funcionament, al professorat....

4.1.4. Treball en xarxa

A la sessió de treball en xarxa es fa una petita anàlisi del teixit social i dels recursos socioeducatius i de les interaccions entre aquests als barris de Sants. Algunes de les principals idees sorgides són:

- Hi ha 2 barris amb una clara mancança d'entitats socials, Hostafrancs i Sants-Badal. A Hostafrancs la xarxa d'entitats articulada gira més entorn al comerç, mentre que a Sants-Badal no hi ha gaire entitats socials, més enllà de l'Associació de Veïns.
- Els barris de Sants i La Bordeta acullen moltes entitats i recursos que generen oferta, sobre tot cultural però també formativa.
- En general, els serveis tenen més desconeixement de la xarxa social i dels recursos existents al territori que les entitats.
- Hi ha poca relació entre entitats i serveis: les entitats fan més xarxa amb les entitats i els serveis amb els serveis.
- Es detecten com a factors facilitadors de la comunicació i el treball en xarxa: l'actitud oberta; les relacions personals; la mirada social; la informació sobre les característiques de la resta de recursos del territori.
- Es detecta que no existeix cap punt de referència on trobar tota la informació de la xarxa existent al territori.
- Es fa la demanda a La Troca de ser un punt que centralitzi l'oferta existent al territori.



4.2. Conclusions generals

Algunes de les idees amb més força al llarg de les 4 sessions participatives són **la necessitat d'un espai formatiu adreçat a persones joves i adultes als barris de Sants**, que a més posi en pràctica **estratègies pedagògiques flexibles i adaptades a la realitat de les persones adultes**. En aquesta línia, ha estat molt ben rebuda la proposta de La Troca de crear una Xarxa d'Intercanvi de Coneixements. També s'ha emfatitzat la importància de tenir cura del procés d'aprenentatge, a través d'un **acompanyament individual a les persones participants**, en l'acollida, al llarg del procés i en el tancament.

Pel què fa a l'oferta formativa, es valora que **un mateix espai formatiu ofereixi formació acadèmica bàsica** (llengües d'acollida, alfabetització, informàtica bàsica...), a la vegada que **formacions d'interès transversal per a totes les persones adultes** (drets, salut, anàlisi del món on vivim...); **esdevenint un espai de trobada de persones diverses i generador de cohesió social**. En aquesta línia, també es veu com a enriquidora la possibilitat que els i les alumnes d'una formació puguin esdevenir formadors o formadores en una altra, ja que aquest fet fomenta **l'apoderament a través de la inversió de rols, el reconeixement competencial de totes les persones i un retorn social de la formació rebuda**.

D'altra banda, la gran mancança detectada i expressada reiteradament en les diferents sessions és la **inexistència de cap punt de referència on trobar informació sobre l'oferta formativa de la xarxa socioeducativa del territori**. Podem dir que la diagnosi realitzada per la Troca durant el 2017 i les sessions del procés participatiu poden ser un punt de partida per començar a vertebrar aquesta demanda territorial.



